

Vit drottning

Ylva Brodin

Vit drottning

romaner av Ylva Brodin:

Hannahs hemlighet (Författarhuser 2001)

Kantorns änglar (Författarhuser 2003)

Drömgruvan (Författarhuser 2005)

Till Mats

*”Om du tar fram det som finns inom dig
kommer det du tar fram att rädda dig.
Men om du inte tar fram det som finns inom dig,
kommer det du inte tar fram att förgöra dig.”*

Thomas Evangelium, vers 70

© Ylva Brodin och Författarhuset
Omslag av Ida Branzell Rosén
ISBN: 978-91-89390-61-4
tryckt hos ScandBook 2007

Prolog

Viktor vilar händerna mot instrumentet. Sedan lyfter han upp det och trycker det mot bröstet. En suck far igenom det och Viktor samtidigt. Han håller om dragspelet och ser tyst på oss.

– Kom igen nu, snälla Viktor ..., ber Tine.

– Det var så länge sen, muttrar han.

– Ja, men det är väl som att cykla, fortsätter Tine enträget. Sätt igång bara, det kommer att gå av sej själv!

Tveksamt fingrar han på tangenterna. Han smeker den veckade bälgen, som om han försöker räta ut bekymmersrynorna.

Vi tittar förvåntansfullt på honom. Till och med Daniel lyfter blicken från sin tidning och kisar över glasögonkanten. När han ser att jag tittar, höjer han omärkligt på axlarna och återgår till tidningen.

Med ens börjar Viktor spela. Vi spritter liksom till allihop, tonerna låter svulstiga när de klingar genom rummet. Väggarerna är inte vana vid musik. Rummet saknar akustik, det är byggt för att dämpa ned och lugna. Viktor kommer av sig. Han flämtar lite och händerna darrar.

– Nej, säger han, men hejdas av Tines rop:

– Fortsätt!

– Ja, spela mer! hör jag mig själv utbrista och jag får medhåll av Willie.

Viktor rynkar pannan. Så börjar han om. Snart tycks fingrarna vandra av sig själva och något vekt syns i hans sorgsna, rödkantade ögon.

Tine far upp. Hon börjar gunga lite och plötsligt rör hon sig över det blankslitna golvet, dansar runt oss där vi sitter nedhasade och

krumryggade i soffan. Viktor spelar. Hans blick blir klar som vatten och ett litet blänk i hans öga rinner längs franskanten och samlas i ögonvrån som en pärla. Jag kan inte slita blicken från den där lilla pärlan och väntar som förtrollad på att den ska spricka och rinna över, allt medan musiken breder ut sig och fyller rummet.

Tine dansar fram till Torsten och drar upp honom. Det går i en enda rörelse och så valsar de klumpigt iväg. De stöter till mig på vägen. Bordet gungar till och gnisslar ynkligt. När musiken tar slut fortsätter Tine att dansa. Hon håller ett fast grepp om Torsten. Han rodnar förvirrat.

– Spela Drömmen om Elin, ropar Tine medan hon styr Torsten mot den lilla öppna fläcken mellan bokhyllan och korridoren.

Viktor lyder. Tine och Torsten dansar vals. Det skrapar till bredvid mig när Willie kommer på fötter.

– Får jag lov?

– Va?

Han ler mot mig och sträcker fram händerna.

– Jag kan inte dansa vals ...

– Det gör inget.

Något händer i rummet. Krökta ryggar sträcks omärkligt och man flyttar sig på stolarna. Något nytt och levande kittlar i våra tunga ben och letar sig uppåt. Som ett gnisslande isflak om våren, när det frigör sig och sakta driver ut mot öppet vatten. Jag ser det i hans blick. Så drar han upp mig och jag följer viljelöst med.

Dagrummet fylls av prövande rörelser. Av ovana ljud. Tine börjar sjunga med hög, skorrande röst. Det låter falskt och ändå underbart.

I dörröppningen dyker Monica upp, Loffe är tätt bakom. De tittar förbluffade på oss. Loffe har fortfarande temuggen i ena handen. Det ryker om den och ångorna letar sig in. Jag ser hur han börjar stampa takten. En slinga av röken tycks sprida sig i rummet. Virvlar runt, som på ett disco. Jag dansar genom röken med Willie tätt intill mig. Det är inte svårt egentligen. Han för mig säkert. Stor och tung och varm och trygg. En stark doft av hans svett fyller mina näsborrar, rå och lite kemisk. Vi dansar iväg, dofterna stiger uppåt

och samlas under taket och lägger sig som ett dis över det stumma lampskenet.

Jag tittar efter Daniel. Han har inte rört sig. Men jag ser hur tidningen långsamt sjunker, som om hans armar blir allt tyngre, och plötsligt ser han rakt på mig med något mjukt i blicken.

Sedan uppfattar jag inte mycket mer, bara Willie och *Drömmen om Elin*. Aldrig har jag hört något vackrare. Wille för mig runt allt snabbare. Rummet tycks växa och det finns plats för oss att svänga runt. På samma sätt växer mitt medvetande och fylls ut. Jag ser upp på Willie, ser in i hans varma, goda blick och förlorar mig för en stund i den. Allt blir dimmigt och milt.

Jag böljar i det vänliga ljuset. Det strålar mjukt över mig. Jag är också en dallrande ljusstrimma.

En suddig ring av ljus. Den rör sig långsamt, roterar. Dröjer kvar bakom ögonlocken när jag blinkar, som när man har tittat för länge mot solen. Jag känner mig yr. Det måste vara efter dansen. När jag tittar upp igen är Willies ansikte där och ljuscirkeln tonar bort. Hans ansikte är blekt och svårt att urskilja i mörkret. Mörkret? Varför är det plötsligt så mörkt? Den där egendomligt strålande blicken närmar sig.

– Mikael! Var är Willie?

– Sch ... Väck inte Ann-Sofie.

Mikael är hos mig. Jag ligger i min säng, i mitt rum på avdelningen. Vad gör han här?

Hans ögon är så vackra, men fyllda av vemod. Jag känner ett starkt tryck över bröstet. Något tungt och överkligt. En smärta ilar genom mig och får blicken att skymmas. Jag faller genom mörkret, ner, ner ... medan hans ansikte med den lysande blicken långsamt avlägsnar sig.

– Dom drogade dej, säger han.

– Då, så. Berätta hur du mår idag.

Jag suckar.

– Kan du inte variera dej lite?

– Vad menar du?

– Samma fråga varje gång.

Han tittar på mig. Väntar tålmodigt. Klockan på väggen tickar fram nya sekunder. Vi har en timme. Den kan gå enerverande långsamt. Men så ibland far tiden iväg och man hinner knappt säga hej, innan det är dags att avsluta.

Jag koncentrerar mig på en finne vid sidan av hans näsa. Den är inte riktigt mogen än. Han kliar sig förläget i skägget. Hasse verkar alltid förlägen på något sätt.

– Varför blev du vårdare?

– Hm ... Jag är intresserad av människor.

– Av tokiga människor, menar du.

– Av alla människor.

Jag fnyser.

– *Ingen* är intresserad av alla människor.

– Är inte du det?

– Och att besvara patientens fråga med en motfråga. Du är så lätt att genomskåda, Hasse. Blir du inte trött på att följa manualen?

– Nej, jag blir inte trött på att höra hur människor mår. Är det inte det viktigaste av allt?

– Så hur mår *du* idag? säger jag.

– Bra.

Han ler.

– Ska vi hålla på så här i trettio minuter till?
– Nåja ... Om du vill. Vill du det?
Jag reser mig upp. Något ilsket bultar i magen. Utan ett ord vänder jag och går mot dörren.
– Stopp! Sätt dej ner, Lea.
Han låter oväntat skarp. Bara det gör att jag stannar upp. Tänk att "Dåsa-Hasse" faktiskt kan höja rösten.
Jag vänder mig om, men står kvar nära dörren.
– Då, så. Om du inte orkar prata idag så är det okej, men vi avslutar det här på ett juste sätt. Sätt dej ner nu.
– Jag föredrar att stå, säger jag, trotsigt som ett barn.
Sedan skäms jag lite över hur larvig jag låter. Men man blir sån här inne, regredierar liksom. Det är som om det förväntas av oss.
– Är du arg? undrar Hasse. Du vill inte gärna prata om det, eller hur?
Jag stirrar på honom. Det känns lättare ovanifrån, att se ner på honom. Han har lite mjäll i hårbotten och den där finnen är nog snart mogen ändå. Han tittar lugnt tillbaka.
– Såja, Lea ... Du är ju här för att du inte mår bra.
– Och du tror att jag kommer att må bättre av att tjata om det?
– Ja, jag tror att du behöver reda ut *varför*.
– Det är ingen idé. Jag är bara trött ... Less och trött.
– Varför är du så trött.
– Vet inte ... det blev väl för mycket ... med allt.
– *Vad* blev för mycket?
– Allt! ryter jag till. Lägg av nu. Jag vill inte snacka mer, fattar du? Ägna dej åt nån annan istället. Dom som har *verkliga* problem.
Jag viftar med händerna åt dörren till.
– Dom som har verkliga problem, härmar han tankfullt. Så du menar att ditt problem inte är verkligt?
– Vilket problem? Vilket jävla problem snackar du om? Jag är för fan bara trött, och less på hela skiten. Mer än så är det inte. Och nu sticker jag!
– Just det. Där har vi ditt problem. Då, så, vi slutar väl för idag.
Jag rullar med ögonen och suckar. Det kokar i mig av all hans

förmenta förståelse och hans lugna, nästan likgiltiga envishet.
– Du är inte ens psykolog, bara en jävla vårdare. Du fattar inte vad du snackar om. Gör nåt åt den där äckliga finnen istället! Man kan ju inte koncentrera sej med den lysande emot sej!
Jag stormar ut och slänger igen dörren efter mig.
Där, i korridoren, springer jag nästan rakt in i ett bländande ljusken. Som om en strålkastare riktades mot mig. Jag tvärstannar och blinkar, höjer avvärande händerna. Jag vet inte om det är mot ljuset eller mot den som jag är nära att krocka med.
Nästan genast ser jag klart igen. Ljuset är inte så starkt egentligen. Det är väl något med mina ögon, de hinner inte ställa om sig så fort.
– Hej Mikael, säger jag.
Det går inte att ta fel på de där ögonen. Det är från dem som det bländande ljuset kommer. De *strålar* verkligen.
– Du ser arg ut, säger han.
– Ja ... jag var arg, men nu har det gått över, svarar jag.
Precis när jag säger det, känner jag att det stämmer. Jag känner mig inte ett dugg arg längre, bara skamsen. Det var ju bara ett sådant där tråkigt obligatoriskt veckosamtal, som alla här måste genomlida.
– Jag avskyr dom där terapisaftalen, mumlar jag dystert.
– Det är för att du måste tänka själv då, säger Mikael.
Jag är som hypnotiserad av hans blick.
Han ser rakt igenom en. Som om han vet saker som ingen annan vet ... Fast jag undrar vad det *egentligen* är med honom?
– Vad har du själv för bekymmer då? frågar jag nonchalant.
– Världssmärta, säger han och ler.
– Ja, jag fattar hur du menar ...
Han ser verkligen ut som om han bär hela världens smärta på sina späda axlar.
På mig är det inget större fel. De andra har det mycket värre. Jag begriper att de har blivit tokiga, efter allt de har varit med om. Men jag passar inte in. Jag är ju bara deppig ... utan att riktigt veta varför. Trött och deppig. Och så ska man till varje pris hitta en *orsak*.

Jag har egentligen inte rätt att må dåligt. Och med tanke på de andras lidande vore det oförskämt att må bra. Alltså har jag varken rätt att må dåligt eller bra. Ett slags ingenmansland, känslornas Limbo. Kvar finns bara tröttheten.

På något underligt sätt känns det som om Mikael har lyssnat på mina tankar. Som om han har uppfattat alltihop på telepatisk väg. Han står stilla och tyst och man glömmer nästan att han är där. Jag ruskar på mig.

– Jag ska gå ut i dagrummet nu. Ska du med?

Han skakar på huvudet.

– Gå med Gud, säger han.

– Visst, svarar jag lätt.

Han är förmodligen tokig ändå.

2

Mitt i dagrummet står ett stort bord omgivet av en rejäl soffgrupp. Dit dras man automatiskt och där är ofta fullsatt. Men invid väggen, nära dörren till rökrummet, finns två fåtöljer och ett litet sidobord. Daniel sitter i den ena, den närmast dörren till dagrummet. Om han ser att någon har tagit hans plats, vänder han genast och går därifrån. Det händer sällan, för ingen tycker om att sitta där. Men Daniel kan inte sitta någon annanstans, inte ens i den andra fåtöljen. Och så läser han alltid tidningen. Man ser hur glasögonen glimmar till när han hittar något riktigt intressant. Jag undrar om han verkligen läser så noga som han ger sken av. I så fall måste han vara väldigt allmänbildad.

Daniel visar aldrig några känslor och han tittar inte upp när någon kommer in. Han pratar aldrig. Ansiktet är orörligt och slutet. Men det är ett fascinerande ansikte, aristokratiskt på något vis. Han har blek hy, en framträdande, smal och böjd näsa och fint tecknade ögonbryn. Ögonen är ljusa, antagligen blå. Han är lång och smal och klär sig med omsorg. Kläderna ser dyra ut. Han är väldigt renlig, tror jag, för det står alltid en svag lukt av tvättmedel och tvål kring honom. Daniel är en mystisk person och jag är lite betagen av honom. På något märkligt sätt tror jag att han också är intresserad.

När jag kommer in i dagrummet ser jag hur det blänker till i hans glasögon. Han har registrerat mig.

Jag undrar om han är stum. Men Marlina säger att han nog lider av ”selektiv mutism”. Att han kan prata, men inte vill. I alla fall inte med oss. I början försökte jag hälsa på honom. Men jag fick aldrig något svar. Ingen reaktion alls. Nu får jag åtminstone det där lilla blänket.

Jag sätter mig i den urblekt grönrandiga soffan. Genast sjunker jag ner en bit, känner fjädrarna ge efter med ett svagt gnissel. Att ta sig upp igen kräver ansträngning. Så man blir lätt sittande. Jag himlar åt Marlena och får ett litet leende till svar. Hon vet att jag har varit hos Hasse. Vi brukar göra oss lustiga över de där samtalen. Berätta för varandra vad vi har lurat i Hasse, eller hur barnsligt vi betett oss. Det är skönt ibland att få vara tokig och slippa låtsas vara vuxen.

Marlena var här när jag kom och var den första jag fick kontakt med. Hon har varit här i evigheter. Det säger hon själv i alla fall. Hon går att prata med och verkar nästan normal. Kanske för att hon är på väg mot utskrivning. Hon har sina ”dåliga perioder”, som hon kallar dem. Då är hon här. Flera månader i sträck. Sedan piggnar hon till och skriver ut sig. Men förr eller senare kommer hon tillbaka. Marlena är en av dem som har riktigt hemska upplevelser i bagaget. Eftersom hon är med i min samtalsgrupp, har jag fått höra. Första gången blev jag alldeles svimfärdig. Håren reste sig på armarna.

Det känns överkligt att höra de andra berätta. Jag tror att vissa hittar på, överdriver en del. Marlena säger att det delvis stämmer. Det finns de som vill göra sig märkvärdiga eller inte vet skillnad på vanföreställning och verklighet. Marlena hittar inte på. Det hör man på hennes röst. Hon berättar stillsamt och återhållet. Men det lilla hon berättar räcker. Hon vill egentligen inte prata om det, förstår jag. Men här måste man prata för att läka.

– Hur gick det hos ”Dåsa-Hasse”? frågar hon.

Jag rycker på axlarna.

– Inte på humör idag?

– Inte ett dugg!

Hon snor en länk av sitt långa, bruna hår om pekfingret och säger inget mer.

Det är tyst i rummet. Man skulle kunna tro att vi är mutister alihop. Vi sitter där med våra tidningar och handarbeten, eller också glor vi bara rakt fram. Det beror inte bara på att vi är deprimerade. Medicinerna gör oss slöa och oföretagsamma.

Men rätt som det är kommer en av de återkommande explo-

sionerna. När någon inte längre står ut med tystnaden och det bedrägliga lugnet. När allt som försiggår innanför, bryter sig ut. Då är personalen snabbt på plats för att föra bort fridstöraren. Det är ett avbrott i monotonin. Vi turas om att stå för de där avbrotten. Fast vissa gör det oftare. Som Tine. Andra rör aldrig en min, som Daniel. Jag gillar Tine för att hon rör om i grytan, men hon kan vara trött-sam också. Ändå är det skönt när det händer något.

Alla som tror att folk på mentalsjukhus får utbrott för att de är galna, får tänka om. Det är snarare tristessen. Och eftersom det är *meningen* att vi ska vara lite galna, måste vi ju leva upp till det.

Somliga är det på riktigt. Galna alltså. Till exempel Mirjam.

Nu kommer hon, som ett Frankensteins monster, i korridoren. Hon ser ut som om hon är sammansatt av olika delar och drivs av hemliga strömkretsar. Hon går med armarna stelt utsträckta och bär på sitt schackspel. Hon går långsamt och rör sig oroande tyst.

Mirjam skrämde nästan livet ur mig första gången hon dök upp. Som en skugga från underjorden kom hon, som om hon kravlat sig upp från de där mörka, ekande kulvertarna som löper under hela sjukhusområdet.

De andra tittar knappt upp längre när hon kommer. Men jag har inte riktigt vant mig än. Hon ser farlig ut, fast hon säkert är oförarglig. Hennes ansikte är avlångt och magert. Det tycks hänga ned och får henne att verka gammal, ett uråldrigt monster klätt i en ung kropp. Men jag vet att hon är i min ålder, strax över tjugo. Munnen är alltid halvöppen och lite intorkat spott syns i mungiporna. Ibland gör hon konstiga tuggande rörelser och ögonen rör sig sekunds snabbt fram och tillbaka. Som under drömsömnens. Men för det mesta är ansiktet bara tomt och uttryckslost. De bleka ögonen stirrar rakt fram. Hon kan prata i alla fall, även om det bara är enstaka ord och ofta obegripligt. Det tycks vara en sådan enorm ansträngning för henne att få fram dem, att vi låter henne vara av rent medlidande.

Jag brukar heja på henne. Sedan blir det tyst en lång stund och man glömmer nästan bort att hon är där. Så hörs plötsligt ett mörkt brummande, som ett eko ur kulvertarnas gångar. Det är Mirjam som svarar.

– Hhääj, säger hon.

Det är ett utdraget, plågat ljud.

Det är synd om Mirjam. Jag tror att hon är lite utvecklingsstörd. Hon borde väl inte vara här egentligen. Det är en öppen avdelning med ”lättare” fall. Var gör man av alla trasiga människor?

Vi är en udda blandning. Egentligen är det likadant där ute, men där försvinner man i det ständiga flödet. Man hinner inte se varandra, för alla är på väg någonstans. Här inne har allt dämpats upp. Tiden har gått i stå och människorna har långsamt stelnat. Det kallas medicinering.

Mirjam kommer fram till bordet. Hon stannar till, svajar lite där hon står och rynkar pannan lätt. Hon koncentrerar sig. Fast hon gör exakt likadant varje gång, tycks hon ha svårt att erinra sig vad det är. Till sist sätter hon sig ner. Hennes rörelser är robotaktiga och blicken stint riktad mot schackspelet. Hon ställer ljudlöst ner det på bordet. Sedan öppnar hon det och ställer upp pjäserna, en efter en. Det går oändligt långsamt och ibland irriterar det mig till vansinne. Jag vill titta bort, men dras obönhörligt dit igen. Hennes envishet trolld binder mig. När hon är klar ser hon upp för en kort stund. Hon far med blicken över oss alla, en i taget, lika långsamt och mekaniskt. Blicken är skrämmande ödslig. Ändå skymtar jag något där bakom. Något som får mej att rysa och krypa ihop. En namnlös förtvivlan som plötsligt flyter upp, som ett vrakgods ur vågorna. I ett enda stumt vädjande ögonblick finns den där. Sedan tar letargin över igen och blicken förlorar alla spår av uttryck.

Kanske är allt bara inbillning, en spegling av min egen vånda.

Mirjam sitter där en stund, kanske tjugo minuter, och bara stirrar på schackpjäserna. Sedan packar hon ihop dem igen. Hon utför samma rörelser som innan, fast i omvänd ordning, och går tillbaka till sitt rum.

Jag undrar hur det går för henne på de enskilda terapitimmarna. Hon hinner väl inte ens börja tänka ut vad hon ska säga, än mindre formulera det, innan timmen är slut. Fast vad vet jag? Kanske är hon nöjd med att bara sitta där med sitt schackspel? Jag brukar fantisera om att hon pratar genom sina pjäser och att hon flyttar dem i

komplicerade mönster, som bara hon förstår. Men jag har aldrig sett henne spela. Många gånger har jag tänkt tanken, att jag ska sträcka handen tvärs över bordet och flytta på en pjäs. Bara för att se vad som händer. Men jag kan inte spela schack. Och jag är rädd för att få se det där namnlösa skymta fram igen.

Jag sitter i soffan och dagdrömmer medan minuterna försvinner. Idag är stämningen ovanligt tung. Ingen orkar bryta igenom den sega hinnan av apati. Tine, som brukar kunna pladdra på om precis vad som helst, är inte här. Kanske har hon haft ett ”anfall” och gråter på sitt rum, medan en vårdare sitter på sängkanten och långsamt stryker henne över ryggen. Hon gillar att få anfall. Hon behöver bekräftelse hela tiden. Om man nonchalerar henne ställer hon till ordentliga scener. Försöker skära sig med något, eller kastar saker omkring sig och hotar att ta livet av sig. Hon är jobbig på det viset, men också så härligt omedelbar. Hon försöker inte hymla med sina behov eller spela cool. Hon är *levande*. Det behövs här inne.

– Lea, hallå! Sitter du och drömmer igen?

Marlena petar mig försiktigt på armen.

– Det är mat. Äntligen händer det nåt! säger hon ironiskt.

– Mm, mumlar jag dystert. Undrar vad det blir till efterrätt? Bara det inte är pudding, jag avskyr pudding!

3

Vi hasar iväg mot matsalen. De flesta utan större entusiasm, men några lyser faktiskt upp och vädrar med viss förväntan. Marlena har rätt, i den där miljön är varje avbrott välkommet. Måltiderna är hållpunkter som visar att tiden går.

Matsalen är ganska trång och, framför allt, tråkig. Man har försökt liva upp den med blårutiga dukar och plastvaser med konstgjorda blommor, men det förstärker snarare intrycket av sjukhustriess. Golvet är nött och fläckigt efter hasande fötter och utspillda måltider, och väggarna bär ständigt spår av färska stänk. Matångorna gör luften tung.

Jag tar min bricka och går före Marlena. Vi sätter oss mitt emot varandra på våra vanliga, strategiskt uttänkta platser.

Marlena föser omkring maten med gaffeln. Det är ett slags ragu med ris. Hon är mager och har ingen vidare aptit. Själv kämpar jag alltid mot de där extrakilona. Jag borde väl vara mager, blek och hålögd av sömnbrist. Den klassiska bilden av depression. Istället ser jag oförskämt välmående ut. Mat är min tröst. Och min fiende. Jag är alltid hungrig. Hur mycket jag än stoppar in, är det aldrig tillräckligt. Hungern river och sliter i mig och det känns som om jag har ett hål i magen. Ändå putar min mage ut, det är verkligen störande. När den putar för mycket, låter jag bli att äta ett tag. Tills hungern övermannar mig igen, som ett vilddjur om natten.

Här försöker man ha koll på mig. Regelbundna måltider är bra, säger läkaren. Mina är näringsberäknade för en person av min storlek, påstår han. Så jag måste äta upp, men får inte äta något utöver. De har till och med bestämt hur mycket fika jag får ta. En skorpa el-

ler ett kex plus en macka till kvällskaffet. Men det är lätt att fuska. Ibland äter jag ingenting alls. Det kan också hända att jag stoppar i mig tio, femton Mariekex och flera mackor, utan att någon märker det. Det går fort. Kvällsfikat är den enda måltid som inte är övervakad. Vi fixar det nämligen själva och patienterna skvallrar inte på varandra. När det är min tur att vara i köket, äter jag hela tiden. Jag stoppar kex överallt, gömmer dem i händerna, fickorna, munnen ...

De väger mig varje vecka för att kolla att jag inte går upp i vikt. Sen kliar de sig i huvudet när jag ändå ökar. Och ordinerar mer motion. Det är så fånigt, alltihop.

– Fyy faaaaaan!

Jag hoppar till och Marlena vänder sig om mot skriket. Den nya tjejen, hon som kom igår, står vid bordet närmast dörröppningen och vrålar. Hon pekar med ett darrande finger på Barbro, som sitter och äter i godan ro. Tjejen skriker ännu högre och backar samtidigt. Ingen annan gör någonting. Vi väntar intresserat på fortsättningen.

– Faaan, Faaan, *Faaan!* Jävla däre! Äckliga gamla ...

Och så vidare.

Jag skyfflar snabbt i mig det sista av grytan och kikar under locket på efterrättsskålen. Saftkräm. Det är okej. Jag sätter skålen mot munnen och dricker ur. Det är lite trögflytande och jag får skaka på skålen för att få i mig de sista dropparna, men jag hinner precis.

– Det är bäst att vi drar, innan lukten sprider sig hit, säger Marlena lugnt.

Jag nickar och reser mig.

Barbro är också en vilsen själ som egentligen inte hör hemma här. Hon är inte tokig, bara dement. Hon är tydligen lite för ung för pensionärshemmet, eller också finns det ingen plats. Ibland ser hon sig förvånat omkring och något glimmar till i hennes blick. En kort stunds insikt och kanske gryende ilska. Vad gör jag här? Sedan återgår hon till att vara dement igen. Personalen är väldigt upprörd över att behöva ha henne på avdelningen. Någonstans har det skett ett misstag.

Problemet är att Barbro inte kan hålla tätt. Dessutom tar hon av

sig blöjorna. För i den förvirrade hjärnan finns ännu en rest av stolthet kvar. Alltså händer det olyckor då och då. Det blir inte bättre av att hon alltid är lös i magen. Hon håller sig nämligen så länge det bara går, trots att de ger henne laxeringsmedel. Så när det väl kommer ... då är det mycket och fort!

Nu har den nya tjejen blivit hysterisk. Hon rusar ut, illvrålande. Personalen strömmar äntligen till och Barbros ansikte rynkar ihop sig. Hon börjar snyfta. Stackarn, hon hann inte ens börja på efterrätten.

Den nya tjejen heter Sussi och är dagpatient, på grund av en uppslitande skilsmässa. Den har "tillfälligt" fått henne ur balans. Det får vi veta på gruppterapin. Obalansen yttrar sig i en högljudd svada. Det är som om någon har kommit åt en knapp och sedan har den fastnat i fullt uppskruvat läge. Hon pratar med gäll röst i ett tempo som ingen av oss kan följa. Den mesta tiden ägnar hon åt att gnälla över Barbro. Hon mal på en lång stund om *vilken chock jag fick*, och: *Hur ska man kunna stå ut här?* innan hon lägger märke till den kallsinniga tystnaden.

– Bryr ni er inte? säger hon.

Hon tittar förvånad och kränkt på oss, som om det är först nu hon begriper att hon är omgiven av idel dårar.

– Barbro kan inte hjälpa det, säger Marlena lugnt.

– Inte *hjälpa!* Skita ner sej i *matsalen*, den äckliga ... Ni har ingen aning ...

– Jo, det har vi, säger Marlena och ser Sussi stint i ögonen. Barbro blev jätteledsen. Hon är också en människa förstår du.

Sussi tvärtystnar. Hon stirrar tillbaka på Marlena. Sedan viker hon undan med blicken och tycks sjunka ihop.

– Jaha, säger Jenny. Ska vi försöka komma vidare nu?

Hon är sköterska på avdelningen och det är hon, som tillsammans med Hasse, leder gruppterapin.

– Varför är inte Daniel med i nån grupp? frågar jag. Han kan väl *lyssna* i alla fall.

– Vi pratar inte om frånvarande patienter här, svarar Jenny.

– Frånvarande är rätta ordet, utbrister Tine med ett kacklande skratt.

Sussi tittar från den ena till den andra. Hon ser alltmer förvirrad ut, nästan rädd. Kanske är det första gången något har fått tyst på henne. Snart är du botad, tänker jag och småler inombords. Jag vänder mig mot Tine.

– Vad vet du? Bara för att han inte pratar hela tiden, som vissa andra ...

– Haha! Du är kär i honom, tror du inte alla har fattat det?

Jag känner hur jag rodnar våldsamt.

– Skitsnack, säger jag ilsket.

– Ja, ska vi prata om vad *det* beror på, fortsätter Tine uppskärrat. Du berättar ju aldrig nåt om dej själv. Klart det är praktiskt att bli kär i den enda killen som inte kan ställa några frågor!

Jag suckar irriterat.

– Jag berättar *visst* om mej själv! Det lilla som finns. Ni vet ju redan att jag är totalt ointressant.

Jag kommer av mig när jag hör hur rösten stockar sig.

– Såja, Lea ... ingen är ointressant, säger Hasse. Meningen är att alla ska kunna prata med varandra och stötta varandra. Eller bara lyssna, som du sa.

– Ja, ja, jag vet. Du är intresserad av *alla* människor, muttrar jag.

Hasse har också en knapp. När man kommer åt den spelar han upp färdiga fraser utan innehåll. Där utöver ett flitigt bruk av nonsensord, som han använder för att fylla ut sina meningar med, eller för att bryta, som han tycker, pinsamma tystnader. Det är därför vi kallar honom "Dåsa-Hasse".

– Det är meningen att ni ska känna er trygga i gruppen. Alla har ju avgett tystnadslöfte. Ingenting är oviktigt. Låt det komma bara, säger han, och jag stönar inombords.

– JAA! skriker Tine genast. Låt det komma bara. Jag kooommer! Hon ålar runt på stolen och låtsas masturbera vilt.

Vi andra är ju vana. Men Sussi ser helt tillintetgjord ut.

– Det är bra nu Tine, säger Jenny trött. Låt Lea prata färdigt istället.

– Jag är färdig. Vad vill ni höra förresten? utbrister jag när alla ändå stirrar förvåntansfullt. Att jag jämt är hungrig? Att jag kände mej annorlunda redan som barn och ofta var utanför. Att jag kände att det var nåt som fattades ...

Jag kommer av mig igen. Tårarna hotar att tränga fram och jag fylls av självförakt. Det blir tyst.

När jag försiktigt tittar mig omkring, ser jag genuint deltagande. Det gör allting ännu värre. De lyssnar verkligen.

– Det är allt, säger jag och slår ut med händerna.

– Okej, svarar Tine, men jag vill faktiskt veta: Är du tänd på honom? Är du *kåt*? *Kåt, kåt, kåt*, mumlar hon snabbt och avbryter sig sedan. För i så fall har jag ett tips, fortsätter hon. Han brukar sitta i musikrummet och spela Stonesplattor. Varför inte gå dit och ...

– Tine! avbryter Jenny skarpt. Gruppterapin är inte till för sånt här. Lea försökte berätta nåt för oss.

– Nej, det glömde jag ju! *Personalen uppmuntrar inte sexuella förbindelser mellan patienterna*. Det kan ju vara *skaadligt*! Som om inte skadan redan är skedd! Synd att ingen talade om det för min morfar! Att jag inte skulle *uppmuntra* hans sexuella förbindelser med mej. Det var heelt naturligt, sa han. Jag ville det ju själv! KUK och FITTA!

Vi andra suckar omärkligt. Nu är hon igång igen. Men jag är glad att jag slapp undan.

Efteråt kommer Marlena fram och ger mig en liten kram. Jag blir generad, men glad. Hon ser att jag är ledsen. De vanliga känslorna av skuld och skam. Att veta att alla andra har haft så svåra upplevelser, och själv inte ha någonting att skylla på.

– Tine menar inget illa. Hon är hemskt självupptagen bara. Vi har hört hennes historia till leda, men hon behöver väl älta den.

– Det är okej, säger jag. Hon har ju varit med om nåt hemskt.

– Ja, ja ... Hon vill jämt stå i centrum. Alla här har problem. Ingen problem är mer eller mindre värda än nån annans, svarar Marlena. Hon ser mig rakt i ögonen när hon säger det sista.

– Det är inte sant, och det vet du. Såklart att det är värre för

henne, än för mej! Och du ... Du har ju varit med om saker ... om saker som ... Jo, visst är det skillnad!

Marlena bara skakar på huvudet.

– Man kan inte jämföra smärta. Tine tar upp tid på andras bekostnad. Bland annat din.

Jag ruskar häftigt på mig.

– Absolut inte, säger jag. Tvärtom. Och jag kan inte stanna kvar här, det är inte rätt ...

Jag tittar förtvivlat på Marlena, vill få henne att begripa. Samtidigt väller en hemlig rädsla upp. Tänk om hon genomskådar mig? Att jag bara är en iakttagare, att det är en avgrund mellan dem och mig. Som en spion har jag nästlat mig in. Jag skrev ju in mig frivilligt. Egentligen var det inte nödvändigt. Men någonting inom mig behövde den här erfarenheten. *Vara intagen på mentalsjukhus*. Det fick mig att känna mig märkvärdig ett tag. Som om jag verkligen hade problem, som om det var allvarligt. Som om det var *synd* om mig ... Jag känner tårarna komma igen och vänder mig bort. Det jag sa på gruppterapin är sant. Jag har alltid känt mig utanför på något sätt och haft svårt att begripa mig på världen. Framför allt på relationer, på det osynliga regelverket. För andra tycks det fungera automatiskt. Kanske är jag född med en emotionell bristsjukdom? Hur botar man sådant? Med psykosociala vitaminer? Jag tycks ofta få saker om bakfoten. Bete mig fel, eller säga fel saker ... och jag vet inte varför.

Men det är inget *allvarligt* fel på mig. Jag är bara lite annorlunda. Och all den där ansträngningen för att passa in, började tära på mig. Jag blev tröttare och tröttare, och till sist blev jag så trött att jag inte kom upp ur sängen längre. Så då tänkte jag vila upp mig här. Jag skäms så när jag tänker på det. För nu fattar jag ju att det inte alls är som jag trodde. Men alla känslor är så tydliga här. Man får leva ut dem, man *får* bära sej illa åt och säga fel saker. Det är en lättnad. För första gången i livet börjar jag förstå mig på människor.

– Lea?

Marlena ser frågande på mig. Hon har märkt mina tårar.

– Jag tycker att det var så bra, det du sa idag.

– Vad menar du? frågar jag förvirrat.
– Att du vågade berätta om dina matproblem och ...
– Vilka matproblem? avbryter jag argt. Jag har inga matproblem. Marlena bara tittar på mig, och jag skäms igen. Det är det enda jag gör här. Skäms.

– Tror du verkligen att vi andra berättar *allt*? Man berättar valda delar. Eller ingenting alls. Hon tystnar lite och fortsätter sedan: Vissa har perioder när dom är så förvirrade att dom inte vet vad dom säger ... Eller försöker dölja nåt genom att hitta på nåt annat.

– Inte du, säger jag. Och inget kan vara värre än det du har berättat!

– Jodå, tro mej.

Något sorgset i hennes bruna ögon får mig att på nytt vända bort blicken.

– Jag tycker i alla fall att det är bra att du har börjat berätta, upprepar hon.

– Det är ingen början, säger jag trumpet. Det var alltihop, och nu är det dags att sticka härifrån.

– För mej med.

– Redan! Du är den enda jag kan prata med här. Och Mikael. Han berättar inte heller så mycket ... Kallar det för Världssmärta, men jag förstår hur han menar.

– Mikael? frågar hon förbryllat.

– Ja, han med ögonen.

Jag visste inte att hon skulle skrivas ut så snart. Hon har blivit en vän, det inser jag nu. Jag har inte så många vänner.

– När är det dags för dej? frågar jag. Jag klarar det inte utan dej. Att vara kvar, menar jag. Lämna mej inte ensam här, med ... med dom andra!

Hon ser mig stadigt i ögonen.

– Men du behöver inte vara kvar. Ingen tvingar dej.

4

Jag går genom parken på väg till den lilla affären där man kan handla cigaretter, tidningar, läsk och godis. Förundrat kisar jag mot trädkronorna. Det känns som evigheter sedan jag fick frisk luft. Och ljus. Riktigt ljus. Det blåser en hel del och träden ruskar av sig de första höstlöven. Jag andas in allt det där friska och känner blodet rusa snabbare genom ådrorna. Björkarna vajar tungt, de prasslar hemtrevligt mot varandra och faller sina löv. Gula löv, som uppgivet har tvingats bort, utan möjlighet till återvändo. Rödkindade och äventyrslystna löv, som frivilligt släpper taget ... och så de som redan har börjat bli bruna. De är sjuka och sköra och bryts lätt sönder av vinden. Smulas till ingenting under mina fötter. De döda.

Jag svajar lite själv, där jag går med uppåtvänt huvud. Molnen jagar varandra fram och tillbaka som vinddrivna pappersdrakar, och jag önskar med ens att jag hade en drake. Som när jag var barn. Jag skulle vilja springa genom de prasslande löven och se den stiga högre och högre ... Men jag är trött och tung i kroppen. Benen känns stumma.

Så skär solen igenom och molnen tvingas isär. Jag måste blunda när det bränner till i ögonen. Jag ser ringar av regnbågsfärgat ljus, innan det klarnar och det gulnande kortklippta gräset framträder, genomkorsat av djupa skuggor från träden.

Man ska aldrig titta rakt mot solen.

Mikael skrattar tyst bredvid mig. Jag tycker om hans skratt, för jag hör det så sällan. Det är sprött och genomskinligt.

– Ska du också till affären?

Han vänder sig mot mig, ler och nickar.

- Jag följer med dej, säger han.
- Du borde inte smyga dej på så där, säger jag förebrående.
- Blev du rädd?
- Nej, men ändå. Nån annan kanske skulle ha blivit det.

Jag gör ett försök att memorera hans ansikte, men dras hela tiden till den strålande blicken. Istället försöker jag studera varje enskilt drag. Näsan, hakan, halsen och de tunna axlarna. Men så fort min blick söker sig ovanför näsan fastnar den i hans, sugt fast.

- Jag ska köpa tuggummi, urskuldar jag mig.

Jag får nämligen inte handla godis och läsk. Det ingår i överenskommelsen som jag har gjort med min läkare. Jag undrar om gubben i kiosken vet om det, om han skulle skvallra på mig? Antagligen inte. Kan han ens skilja oss åt?

Vi går så sällan ut. Bara när vi ska till motionshallen eller bildterapi. Då går vi tillsammans i grupp. Någon enstaka gång blir det promenader med några ur personalen. Ibland går vi genom kulvertarna. Till exempel när vi ska till avslappningen. Det är ironiskt, för vi är alla rejält uppvarvade när vi kommer fram. De dunkla tunnarna sätter vår fantasi i rörelse. Våra skratt ger ett konstigt eko. Då skrattar vi ännu mer och ännu högre. Tills skrattet rullar före oss som ett jättelikt åskhjul, för att sedan kastas tillbaka som ett rytande dån.

Det är inte långt till affären. Det är bara hundra meter eller så och här är det inga tunnlar, bara den öppna fria rymden. Ibland känns det som en evighet. Men också som en stunds befrielse, en påminnelse om att tiden inte har stannat.

Jag håller upp dörren åt Mikael. Den går igen med ett stumt, puffande ljud och tystnaden känns som pulsslag i öronen. Jag saknar genast lövens prassel och vinden. Det är tomt där inne, förutom gubben bakom disken. Han tittar upp från sitt korsord och jag känner mig omedelbart utsatt. Tur att Mikael är med.

- Ja?
- Hm, mumlar jag. Ett paket tuggummi, tack.
- Vilken sort?
- Eh ...

Jag pekar. Plötsligt vågar jag inte uttala det fåniga namnet.

- Hubbabubba?

- Ja.

Jag vänder mig mot Mikael.

- Ska inte du ha nåt?

Han skakar på huvudet.

- Förlåt? säger gubben.

Jag ser skyggt på honom.

- Det är bra så, säger jag och lägger pengarna på disken.

Sedan går jag snabbt mot utgången med Mikael rätt bakom. En vag obehagskänsla följer mig och jag andas ut när dörren går igen bakom oss. Jag vet inte vad det är, bara en känsla av att vara blottad.

- Vill du ha ett tuggummi?

– Nej, jag gillar det inte. Vem behöver nåt som bara blir mer och mer smaklöst, men ändå aldrig tar slut.

Jag skrattar åt honom.

– Jag! Det är skönt att få tugga på nåt som inte tar slut. Jag är ju jämt hungrig!

- Tröst?

– Ja, kanske ... Hubbabubba, säger jag, och plötsligt går det hur lätt som helst att uttala det larviga ordet.

Mikael skuttar undan när jag blåser en jättestor, rosa bubbla rakt i ansiktet på honom.

Vinden fångar våra skratt. Som pappersdrakar tumlar de om med varandra ovanför våra huvuden, innan de tunnans ut och fastnar i det blixtrande lövverket.

Han dimper ner mitt emot mig. En enorm, björnliknande varelse, som ofrivilligt får mig att rygga tillbaka.

- Hej, gästar han.

Ja, åtminstone upplever jag det som om han gästar. Här inne är det tyst, bara lågmälda mumlanden, diskreta sörplanden och lite skrammel från stolar och tallrikar som flyttas.

Jag sneglar snabbt åt Daniels håll. Ser han att det sitter en främmande man vid mitt bord? Jag vill inte att han ska tro att jag upp-

muntrar det. Daniel skickar ett blänk, sedan fortsätter han långsamt att äta.

– Det är Marlenas plats, påpekar jag.

– *Mariaa, I'll never stop saying MARIAAA!* sjunger plötsligt björnvarelsen.

Jag blir inte förskräckt. Vi är vana vid underliga känsloyttringar.

Fast kanske inte livsglädje. Jag märker hur det skrapas med stolarna runt omkring, hur man förstulet granskar den nya uppenbarelsen. Jag tittar närmare på honom. Han ser ut som klippt och skuren ur en komisk serie. Hagbard Handfaste, nästan på pricken. Stort rött hår och dito vildvuxet skägg. Små plirande blekgröna ögon, buskiga ögonbryn och en köttig näsa med tydliga svarta pormaskar. Hela han är stor. En jätte med massiva axlar, bred nacke och bringa som en tjur.

– Jag sa *Marlena*, inte Maria. Det här är ett lugnt och stillsamt ställe, inget jäkla ... Shakespeare-drama.

När jag säger ”Shakespeare” kommer plötsligt ett nytt blänk från Daniel. Under en svindlande kort sekund vrider han huvudet och ser rakt på mig.

Jag har ingen aning om varför jag vräkte ur mig det där. Kanske blev jag lite upplivad ändå, mitt i irritationen. Nu spär Daniels oväntade intresse på känslan.

Hagbard glor förvånat på mig. Sedan öppnar han munnen i ett stort leende och visar upp en glimmande tandrad av förvånansvärt små och vita tänder. Han ler så brett att man ser lagningarna längst inne i munnen.

– Du har fel, stället är som klippt och skuret ur ett Shakespeare-drama. Men förlåt, jag glömde ju presentera mig: William!

Han slänger fram en enorm näve över bordet, grabbar tag i min hand och pumpar den häftigt upp och ner så att min sopptallrik glider iväg mot bordskanten. Den skvimpar ut hälften av sitt innehåll över bordet och över min limpmacka med ost.

– Åh, förlåt, säger han igen. Här, du kan ta min istället!

Och så skjuter han snabbt över sin egen tallrik till min sida av bordet och trycker in en macka i min fria hand. Den känns varm och

lite kladdig och jag släpper genast ner den på bordet. Där landar den i pölen med soppa.

– Oj då, säger han.

Men då har jag redan rest mig upp. Det blir bara för mycket. Jag morrar något ilsket och flyr, men innan jag gör det hinner jag snabbt roffa åt mej efterrättsskålen. Med den i ett stadigt grepp rusar jag ut i korridoren. Där pustar jag ut ett ögonblick.

Egentligen är jag inte arg på honom. Men han hindrade mig från att njuta av en högtidsstund. Dessutom är jag på dåligt humör, eftersom Marlena är på ett utskrivningssamtal. Jag hoppas att hon inte blir utskriven riktigt än. Ja, jag borde ju glädja mig åt att hon mår bättre ... Men jag behöver henne. Att bli utsatt för en sådan översvallande livsglädje mitt i allt det och just här ... det är droppen. Vad gör han här förresten? Det är knappast någon plats för sång och bullrande entusiasm. Han blir nog inte långvarig.

Suckande lyfter jag bort locket från efterrättsskålen. Det enda som blev kvar av min lunch.

– NEEJ!

Med all kraft slänger jag den förhatliga puddingen rakt i väggen. Det hörs ett äckligt smackande ljud. I långsamma, sega rännilar söker den sig neråt. Svettgula klumpar droppar stilla mot golvet. Jag vänder mig äcklat bort.

Någon muttrar bakom mig.

– Va?

Jag snor runt och hinner lagom se ryggen på Daniel när han går mot männens avdelning. Sa han något? Jag måste ha inbillat mig. Det var bara förvirrat mummel. Då är han i alla fall inte stum. Kanske kan han inte prata begripligt. Bara svamla, ljud utan innehåll.

Jag rycker på axlarna, dubbelt besviken. För visst är det sant att jag har blivit lite förälskad i Daniel. Varför vet jag inte. Kanske för att han är snygg och inte gör något väsen av sig. Faktum är att det där otillgängliga attraherar mig. Men nu vet jag inte längre. Han är väl bara galen, helt enkelt.

Marlena sjunker ner i soffan bredvid mig. Jag har väntat otåligt på henne.

– Hur gick det?

– Jodå. Vi börjar lite försiktigt med permission över helgen.

– Hur ska jag klara mej utan dej en hel helg!

Helgerna är faktiskt tråkigast. All så kallad terapi ligger nere och det finns absolut ingenting att göra. Under vardagarna är det aktiviteter dagligen. Gruppsamtal varje eftermiddag, gymnastik tre gånger i veckan för de som orkar, och därutöver avslappning, bildterapi och individuella samtal en gång i veckan.

Gympan är okej och det är skönt med bastun efteråt. Man är naken i dubbel bemärkelse och det händer att någon börjar gråta där inne. Det är något med värmen och närheten, som gör det. Man svettas ut gifterna ur kroppen och själen samtidigt.

Avslappningen gör mig fruktansvärt rastlös och det börjar pirra och klia överallt. Inte ett dugg avslappnande. Jag brukar hitta på ursäkter för att slippa gå dit. Och Bildterapin är fånig. Jag ritat inget vidare, det blir mest katter och träd, men terapeuten gör de mest underliga tolkningar av mina alster. Jag får svårt att hålla mig för skratt. Svarta målningar visar svartsyn och sorg, de olika färgerna står för olika känslor. Man lär sig snabbt hur hon tolkar och kan manipulera henne. Jag går dit ändå, mest för att titta på de andras teckningar. En del av dem är fantastiska. Marlenas till exempel. Hennes teckningar är absurda och skrikiga, med mustiga detaljer. Vid första anblicken kaos, ett virrvarr av streck. Så småningom träder de underliggande bilderna fram. Det kan vara avhuggna kroppsdelar,

eller skrikande munnar utan ansikten. Sådana saker. Bildterapeuten blir ofta länge stående framför dem.

– Vad ska du göra under din första helg i frihet? undrar jag.

– Åh ..., säger hon drömmande, bara vara hemma med Sören, kanske gå ut med hunden en sväng ... det var länge sen.

Hon ser glad ut när hon säger det och jag känner ett hugg av avund.

Sören är hennes man. Jag kan inte fatta att hon är gift, hur det är att vara här inne när man har en man därute. Han brukar komma hit och hälsa på ibland. De är ett omaka par. Hon är liten och smal, han är stor och tjock och säkert tjugo år äldre. Han är världens snällaste, enligt Marlena.

Man behöver inte vara psykolog för att förstå hur det hänger ihop. Marlena förlorade sin pappa när hon var sex år. Han tog livet av sig, mitt framför ögonen på henne. Det var ett sätt att straffa hennes mamma, säger hon. Hon har väldigt förvrängda minnen av det hela. Små skärvor av bilder, som inte riktigt vill bilda en sammanhängande enhet. Som att titta genom ett kalejdoskåp.

– Du då? Varför inte följa Tines råd?

– Daniel?

– Ja.

– Jag vet inte längre ... Nåt konstigt hände förut, förstår du. Jag tyckte att han sa nåt! Men det var inget begripligt och jag vet inte ens om det var avsett för mej.

– Det var ju ett framsteg! Hur lät det då?

– Tja ... som baklängesspråk kanske, svarar jag fundersamt. Han är väl knäppare än jag trodde, avslutar jag moloket.

– Du vet väl att han får elchocksbehandling?

– Nää! Vad läskigt!

Jag ryser i hela kroppen. Det är min värsta skräck. Elchocker ger man ju bara när inget annat fungerar.

– Då är det kanske inte så konstigt! Det blev väl nåt fel på kretsarna här uppe, jag pekar på huvudet, och när han försöker prata så kommer alla ljud ut huller om buller ... stackarn ... Inte undra på att han hellre tiger.

Marlena fnissar lite.

– Kommer du ihåg hur det lät? Det han sa?

– Neej ... Allt gick så fort. Jag dekorerade just väggen med min pudding och ...

Jag avbryts av Marlenas skratt.

– ... Men det var nåt med *entrada* eller så på slutet.

– Hmm ... det låter som spanska, eller italienska. Jag har läst spanska på gymnasiet och det betyder ... ingång, tror jag.

– Va knäppt, ingång! Till vad då? Ärligt talat, så är jag inte alls säker att det var just *entrada*. Det kan ha varit elektriska urladdningar, eller sprak på linjen. Jag flinar åt henne. Eller också inbillade jag mej alltihop. Jag var inte precis tillräknelig då. Förresten, har du sett Hagbard?

– Hagbard ...? Hon tittar misstänksamt på mig.

– Ja, den nye killen.

– Jaså, Willie! Han har varit här förut.

– *Känner* du honom?

– Nej, inte direkt. Han skrevs in här strax innan jag skrevs ut. Sist jag var här alltså. Jag hann aldrig lära känna honom, men jag vet vem du menar.

– Lustig typ, muttrar jag.

Marlena skrattar rakt ut.

– Det är han inte ensam om! Besvärade han dej?

– Nja ... han störde mej. Satte sej på din plats i matsalen och spillde ut min soppa.

Marlena skrattar ännu mer.

– *Då* förstår jag. Någon borde ha varnat honom från att röra om i Leas soppa!

– Haha, jättekul, svarar jag surt.

Fikavagnen är framkörd och jag har försett mig med en kopp kaffe och en macka. Jag får ta ett par kex också, men dem sparar jag till senare av strategiska skäl.

Sjuksköterskan Lisen och en annan från personalen, går runt och delar ut plastmuggar med våra mediciner. Det är bara utbildade

sjuksköterskor som får ge medicin. Jenny jobbar dagtid och Lisen kväll. Jag tycker bäst om Jenny. Trots att hon är ganska strikt och har en lite kylig framtoning, finns det något hos henne som inger trygghet. Kanske är det för att hon är rund och luktar en aning svett. Hon känns verklig. Lisen är smal och effektiv. Hon säger så lite som möjligt och ser knappt på oss.

De väntar medan jag sväljer medicinen och går sedan vidare till nästa patient. Jag får två piller i min mugg. På morgonen är det bara ett. Det ena är något antidepressivt och det andra antagligen något lugnande som ska göra att jag lägger mig snällt. Jag vet faktiskt inte riktigt vad det är jag får. Medicineringen bestämdes under inskrivningssamtalen med läkaren och jag minns inte så mycket av det. Jag var väl lite okoncentrerad.

När de är färdiga i dagrummet går de vidare till de patienter som är kvar på sina rum. De som av någon anledning inte kan eller vill komma till kvällsfikat. Då tänker jag passa på att förse mig med mer att äta.

Det känns extra trist den här fredagskvällen, eftersom Marlena har helgpermission. Tristessen ökar känslan av hunger. Jag känner ett trängande behov av att fylla ut det där tomrummet så snabbt som möjligt. Tomhetskänslan gör mig nervös och får min hjärna att gå på högvarv, trots tröttheten. Men jag kommer att känna mig lugnare om jag får äta.

Just när jag är på väg att resa mig, kommer William in i sällskapsrummet och tar sikte på fikavagnen. Det förvånar mig att han är så tyst. Inget bullrande skratt, inga vilda gester. Han blir stående framför vagnen och stirrar frånvarande på termosarna, som om han inte kan bestämma sig för om han vill ha te eller kaffe.

Irritationen börjar knastra i blodomloppet. Det ilar i tinningarna. Hur länge ska han stå där och vela? Jag behöver vara ensam vid vagnen och jag har inte mycket tid på mig. När som helst kan någon personal dyka upp, eller en annan senkommen patient. Är det personal, brukar jag låtsas att jag bara ska ta de där två kexen som tillhör min ranson.

Så vänder han sig bort, tydligen har han ångrat sig, och i samma

stund reser jag mig och går mot vagnen. Hoppas att han inte tar min plats under tiden. Han verkar vara tanklös och oberäknelig.

Jag fyller på min kopp med några droppar, medan jag vant grabbar åt mig en näve kex som jag låter glida ner i fickan på mina lite för stora joggingbrallor. Sedan tar jag ytterligare en näve och trycker in kexen i munnen. Samtidigt håller jag ett öga på min omgivning.

William har stannat till bredvid Daniel. Tänker han försöka prata med honom? Daniel är som vanligt gömd bakom sin tidning. På det lilla bordet bredvid har han ställt sin halvtömda kopp. Han tar alltid bara en kopp kaffe, och ingenting mer, och han dricker bara ur halva. Resten får stå och kallna. Han tar givetvis ingen notis om William.

Jag tycker att William verkar annorlunda. Kanske har han också fått något lugnande? Han står alldeles stilla och ser ut att fundera över något. Försöker han läsa över axeln på Daniel? Daniel ändrar ljudlöst ställning och tidningen fladdrar till. Det märks att han är oroad. Han brukar sällan reagera på det som händer omkring honom. Varken skrik, eller utbrott med flygande föremål, rör honom i ryggen. Han läser bara vidare som om han har stängt av omvärlden. Som om han omges av en stötsäker glasbubbla som står emot alla attacker. Men folk som kommer alltför nära, stör honom. I vanliga fall skulle han ha rest sig och gått vid det här laget.

Jag blir stående med handen halvvägs mot munnen, fascinerad av det tysta skådespelet. Sakta fylls min mun av saliv och de uppblötta kexen börjar smälta till en gröt. Jag sväljer hastigt några gånger.

Så lutar sig William framåt. Han tycks studera den lilla läslampan på bordet. Länge och grundligt och med stort allvar. Han böjer sig rent av ner och kikar under bordet. Han följer sladden med blicken och verkar nu intressera sig för kontakten.

Daniel prasslar med tidningen. Nu är flyktvägen helt avskuren, William blockerar den med sin stora kropp. Jag håller andan. Mariekexen är nästan glömda.

Äntligen reser sig William i sin fulla längd igen. Han är röd i ansiktet efter att ha stått framåtböjd. Håret är ännu mer i oordning och ögonen blanka och uppspärade. Jag ser hur ansiktsfärgen

gradvis blir blekare och hur små svett droppar snabbt bildas i hans panna. De blir allt fler, pannan blänker i lampskenet. Han vacklar några steg i sidled, ser sig omkring och fastnar med blicken på mig. Jag stirrar tillbaka, som paralyserad, fortfarande med kinderna bulliga av kex. Innan jag hinner tänka eller reagera, rusar han ut och bort genom korridoren. Det dundrar i golvet. Som om rummet är en båt som plötsligt gungar till av en oväntad våg.

Jag sätter i halsen och börjar hosta, samtidigt som Daniel reser sig och viker ihop tidningen och Barbro far upp ur soffan med en förvirrad min. Någons kaffekopp välter och den bruna vätskan rinner långsamt ut över bordet. Mirjam har kommit ut ur sitt rum och är på väg mot sin plats i soffan. Hon stannar upp med schackspelet stelt framför sig. Där står hon med lätt darrande armar och glappar stumt med käkarna, som en fisk på torra land. Jag hostar och hostar, kexen sprutar ur min mun. Ju mer jag försöker hålla tillbaka, desto värre blir det. I samma stund passerar Daniel, utan en blick åt mitt håll. Han får en rejäl dusch över sig.

Nu är det kört och allt är Williams fel. Vad tog det åt honom? Kanske är han inte van vid medicinen. Han borde inte ha stått framåtböjd så där länge, han blev väl yr.

– Nej, jag ska *inte* ha dom! säger Barbro bestämt.

Hon drar ogenerat upp klänningen och blottar ett par enorma vita bomullstrosor, som bulnar ut mellan benen på henne. Det prasslar vildsint när hon river runt innanför trosorna. Sedan drar hon helt sonika ner dem och sliter med en ilsken min ut blöjorna, som hon slänger ifrån sig med en häftig rörelse. Hennes närmaste omgivning, Tine och Viktor, duckar. Blöjan landar på soffans armstöd och glider sedan frasande ner och rullar ihop sig som en katt intill Tine. Barbros glesbevuxna, grånande buske grinar mot oss i all sin prakt och strax därefter skvalar det mot golvet.

Kaos bryter ut. Tine vrålar som en siren och slänger sin tekopp tvärs över rummet. Den är tom och studsar mot golvet.

– Fy fan! *Fitta, fitta, FITTA!* Nu ska jag skära mej, *skära mej!* skriker hon.

Här finns naturligtvis ingenting att skära sig med och muggarna

är av plast. Men hon rusar mot fikavagnen, där jag står som fastfrusen, och grabbar tag i en termos med skållhett tevattnet. I en blink har hon öppnat den och håller vattnet över sina bara armar. Det bubblar och väser och små blåsor blir genast synliga. Jag sliter termosen ifrån henne och lyckas själv bränna mig på handen i tumultet. Vi brottas och svär åt varandra. Jag spottar och fräser och dreglar kex över hennes ansikte. Mirjams schackspel åker i golvet med en skräll.

En klocka ringer någonstans på avdelningen och personalen kommer in. De försöker överblicka situationen. Tine och jag slutar slåss. Hon omfamnar mig istället och gråter våldsamt mot min axel. Jag klappar henne lite likgiltigt på ryggen med ena armen. Med den andra snor jag åt mig de sista kexen från fatet.

– Kom här Tine, säger Lisen. Vi måste behandla den där armen. Och Barbro, du går in på ditt rum! tillägger hon strängt.

Barbro lyder, men först skickar hon med en snabb huvudvridning iväg ett litet trotsigt leende. Sedan skrider hon ut, långsamt och värdigt som en drottning, med den blöta klänningen klafsande runt benen.

Jag försöker smita, men stoppas av Lisens myndiga röst.

– Hallå där! Kanske bäst att du också följer med, så vi får titta på din hand.

– Det är inget, säger jag.

– Låt mig avgöra det. Seså, kom nu.

Jag har fickorna fulla med kex och tänker inte utan vidare utsätta mig för ett nesligt avslöjande. Så jag låtsas som om jag ingenting hör och halvspringer genom dagrummet mot korridoren och mitt rum. På vägen passerar jag Mirjam. Hon står där, med stela armar, och betraktar pjäserna som ligger utspridda över golvet. Jag stannar till.

– Ska jag hjälpa dej att plocka upp dom? frågar jag.

Hon bara stirrar på mig, med förtvivalde ögon.

Jag sjunker ner på huk, och i samma stund hör jag hur det krasar i byxfickorna när kexen krossas. Jag plockar upp schackpjäser medan tårarna rinner.

6

– Jaha, Lea. Hur står det till?

– Tack bra, och själv?

Han drar på munnen, tänjer ut de stela läpparna till en ännu stelare min. Jag hoppas att det inte är menat som ett leende.

Jag sitter hopsjunken ytterst på stolen. Sur över att ännu en gång ha blivit avbruten mitt i maten. Läkaren heter Torsten Andersson, men kallas allmänt för ”Kylskåpet”. Åtminstone av patienterna. Hans uppgift består av att skriva ut sedativa medel, att förvara oss kalla. Han ser ut som ett kylskåp också. Blek och sval och kal. Den tunna munnen som ett stelt handtag och isblå, uttryckslösa ögon, utan fransar. En tillplattad hårlös hjässa fullbordar det fyrkantiga intrycket.

– Enligt vad jag har hört så är det *inte* så bra med dej.

– Jaså, vad har du hört då? frågar jag intresserat.

Han tittar länge och forskande på mig. Sedan harklar han sig.

– Det verkar som om du fick ett återfall i fredags.

– Återfall? ekar jag. Jag försökte avstyra att Tine brände upp sina armar med tevattnet. Hon försökte väl få lite *värme*, kan jag inte låta bli att lägga till.

– Jag menar bland annat ditt överätande.

– Vad då? Några kex!

– Ganska många kex, Lea. Nästan ett helt paket, tror jag.

Kallar han det för många, tänker jag. Han skulle bara veta ...

– Och sen fick du ett utbrott ... Jag tänker diskutera några förändringar i din medicinering ...

– *Jag*, utbrott! Vet du vad som hände? Barbro strippade och

slängde nedkissade blöjor i huvudet på Tine och sen pinkade hon på golvet. Sen fick *Time* ett spel och ...

– Ja, Lea, jag vet vad som hände med Barbro, och vi beklagar det. Men nu handlar det om dej. Du slängde schackspelet i golvet till exempel.

– Slängde *jag!* Jag blir så upprörd att jag far upp ur stolen. Jag *plockade upp* Mirjams schackspel för fan! Som *hon* hade tappat.

Han tittar på mig igen. Länge och menande tills jag sätter mig ner.

– Lea ..., börjar han på nytt, jag tycker inte att du verkar må bättre. Därför vill jag att du ska överväga mitt förslag att ändra medicineringen.

– Jag behöver inga piller alls, replikerar jag tjurigt.

– Jo, jag tycker nog att du gör det. Du är ju en intelligent kvinna, så låt oss prata igenom det lugnt och sansat. Du vill väl fortsätta din universitetsutbildning så småningom? Vad jag förstår gick det mycket bra för dej, innan sammanbrottet ...

– Vilket *sammanbrott?* Jag fick inget sammanbrott. Det som hände var bara att jag blev trött. Tröttare och tröttare hela tiden, och lite deppig också. Jag orkade ingenting. Så jag behöver bara vila upp mej ett tag.

– Sammanbrott är en korrekt term för det du upplevde.

– Jag är inte galen, jag är bara så förbannat trött!

Han suckar och blåddrar i sina papper.

– Det skulle vara mycket bättre om du samarbetade lite. Vi vill ju bara hjälpa dej.

– Sammanbrott, samarbeta, samtal ... muttrar jag.

Han ser tiggande på mig tills jag tystnar.

– Okej Lea, vi gör ett försök med en annan medicin ett tag.

– Ett tag? Jag tänker inte stanna här så länge som ”ett tag” ... och förresten har väl den gamla medicinen knappt hunnit verka.

– Den har inte gett önskad effekt. Faktum är att du har varit ...

Bla, bla, bla ... Jag stänger av honom. Hans mun rör sig, men jag har slutat lyssna. Istället ser jag ut. Bakom Kylskåpets lätt guppande huvud finns ett fönster. En trädstam skymtar fram på höger sida,

sträcker ut en ensam gren, som en hälsning. Den vajar långsamt av och an. De ser ut att ackompanjera varandra, grenen och huvudet. Jag föredrar grenens loja, vänliga vinkning.

Visst blev jag ledsen i fredags. Marlena hade åkt och en hel tom helg låg framför mig. Till råga på allt blev mitt kexförråd förstört. Det vet ju alla hur det är med Mariekex. De tål inte stötar. Jag plockade upp schackpjäserna. Mirjam gjorde ingenting. Bara stod där och kippade. När jag reste mig med schackspelet och höll fram det mot henne, reagerade hon inte. Hon bara stirrade tomt på mig. Plötsligt retade det mig till vansinne. Jag är här för att vila upp mig i en lugn miljö. Istället är jag omgiven av dementa och efterblivna. Hon tog inte emot schackspelet, så det var inte mitt fel.

– Lea? *Lea?*

– Va?

– Hör du på mej?

Jag nickar.

– Är vi överens då? Du får prova den nya medicinen och så försöker du att vara mer aktiv i terapin.

– Jag är aktiv. Jag deltar i alla aktiviteter.

– Du är där, men du deltar inte. Jag lovar, du kommer att tillfriskna mycket snabbare om du försöker själv.

– Jag är inte sjuk, bara trött, svarar jag tonlöst.

– Depression är en sjukdom.

– Jag är inte deprimerad.

Han ser uttryckslost på mig.

– Okej då. Jag är lite nere ... men inte som dom andra. Jag tror helt enkelt inte på terapier. Inte i mitt fall. Det är ju löjligt! Jag kommer från en fullständigt normal familj. Hur ska jag få er att förstå? Ni letar ju efter *orsaker*. Att min pappa slog mej till exempel – en absurd tanke. Han kan inte ens döda en slö höstgeting. Han fångar den under ett litet glas, sticker ett papper under och bär sedan ut det lilla kräket, jag lovar! Eller också vill ni att jag ska säga att allt är mammas fel. Hon har aldrig gjort mej nåt ont. Dom andra här, dom har *orsaker*. Men jag är bara trött. Trött på mej själv. Patetiskt va? Jag suckar tungt. Jag tänker inte prata skit om min familj eller

försöka skylla min trötthet på någon annan.

– Det handlar inte om att *skylla på* någon annan, Lea. Bara att ta reda på bakgrunden till problemen. *Ditt* förflutna och *dina* minnen är faktiskt *ditt liv* så här långt, eller hur? Är vi åtminstone överens om det? frågar han lite skarpare när jag inte reagerar.

Jag nickar svagt.

– Bara med hjälp av det kan du definiera vem du är. Tänk efter, Lea! Det värsta en människa kan råka ut för vore väl att *berövas* alla sina minnen! Vem är du då? *Finns* du över huvud taget?

Jag vill inte tänka efter. Kylskåpet har faktiskt lyckats få mig ur balans. Tårarna stiger i ögonen och jag blinkar fort bort dem.

– Men ändå ..., viskar jag. När man har upplevt såna saker, som Marlina. Är det inte bättre att slippa minnas då? Att slippa bli påmind, slippa mardrömmarna, ångesten och skräcken ...?

– Nej, det tror jag inte. Det enda sättet, är att tillåta sej själv att minnas. Obearbetade trauman orsakar alltid problem.

Jag är inte alls beredd på ett sånt här samtal med Kylskåpet. Jag trodde knappt han var mänsklig.

– Hur som helst ... Jag har inga såna minnen. Min uppväxt var normal. Min familj är normal. Det är bara jag som ... är trött.

– Jag tycker att du ska prata om dom ändå, och allt annat i ditt liv. Bara berätta, så kommer det att klarna under tiden. Sluta nedvärdera din egen smärta. Sluta jämför dej.

Jag svarar inte.

– Okej, säger han. Då säger vi så. Fortsätt med den dagliga verksamheten som vanligt, så får vi se hur det känns med den nya medicinen. Du har inte lyckats så bra med att hålla vikten den här veckan. Vi kommer att ha lite bättre koll på fikavagnen framöver. Han ler stelt. Men gymnastiken kan säkert hjälpa dej. Jag har hört att ni ska åka in till stan och besöka simhallen nästa vecka. Det kan vara skönt med lite omväxling.

Han reser sig och sträcker ut handen. Bakom honom gungar grenen och fjädrar bort igen i en enda rörelse. Skuggan av den faller över hans skrivbord och min journal. Om och om igen, samma sak. Ett svepande mörkt stråk, och sedan ingenting. Mörkt och ljust. Jag

betraktar det fascinerat. Märkligt hur något som befinner sig utanför, utom räckhåll, kan verka så påtagligt. Skuggan gungar och gungar. Jag blir lite yr av att titta på den, men kan inte låta bli. Efter en stund tycks den växa, breda ut sig. Den kommer krypande längst kanterna av rummet och fyller upp mitt synfält. I mitten av det vajar hans huvud lätt, en vit fläck. Så försvinner också den.